

TDI

Cijferrapport 2021-2023

ADIC ANTWERPEN

DE KIEM GAVERE

DE SLEUTEL GENT

DE SPIEGEL KESSEL – LO

'T KADER KEMPEN

KATARSIS GENK

KOMPAS KORTRIJK

MSOC ANTWERPEN

MSOC GENT

MSOC LIMBURG

MSOC OOSTENDE

MSOC VLAAMS – BRABANT

VVBV VZW : VLAAMSE VERENIGING VAN BEHANDELINGSCENTRA VERSLAAFDENZORG.

KORTRIJKSESTEENWEG 185. 9000 GENT.

TEL: 09/389.66.66 FAX: 09/245.41.71

E-MAIL: inge.temmerman@despiegel.org.

BNP – PARISBAS-FORTIS: 001-1987496-42

Voorwoord

Dit rapport geeft een overzicht van cijfers van 2021 tot en met 2023 van de voorzieningen aangesloten bij de Vlaamse Vereniging van Behandelingscentra in de Verslaafdenzorg (VVBV).

De gespecialiseerde ambulante en residentiële centra in de verslaafdenzorg verzamelen al meer dan 30 jaar gegevens over de doelgroep aan de hand van cliëntkenmerken. De ambulante centra zijn de dagcentra en de Medisch Sociale Opvangcentra (MSOC), residentieel gaat het om zowel de ontwenningssafdelingen als de (langdurige) behandelafdelingen. In dit verslag wordt een onderscheid gemaakt tussen vier voorzieningstypes:

- (1) MSOC,
- (2) Dagcentra (DC),
- (3) Residentiële ontwenningssentra (RO)
- (4) Residentiële behandelprogramma's (RB).

De gegevens worden verzameld om o.a. te voldoen aan het Treatment Demand Indicator Protocol (TDI). De TDI is een minimale Europese standaard die de Europese lidstaten gebruiken om gegevens te leveren aan het European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA). De gegevens worden geanonimiseerd aangeleverd door Sciensano.

De cijfergegevens zijn een weergave van relevante sociodemografische en verslavingsgerelateerde kenmerken van instromers in de verschillende verslavingscentra. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- 'nieuwkomers': personen die voor een allereerste keer hulp zoeken;
- 'terugkomers': personen die reeds één of meerdere keren beroep deden op de gespecialiseerde verslavingszorg.

Bij de interpretatie van deze cijfers is het van belang te weten dat vele voorzieningen ook nog een aanzienlijk aantal cliënten in behandeling hebben uit voorgaande jaren. Zo hebben bijvoorbeeld de MSOC's in Vlaanderen hun (vaste) populatie heroïneverslaafden die vaak meerdere jaren met behulp van een substitutieprogramma in behandeling blijven. De kenmerken van deze groep mensen is niet het onderwerp van dit rapport.

Het verzamelen van data over een lange periode geeft tendensen in het druggebruik weer. Verschillende trends definiëren is van belang om het behandelaanbod hierop te kunnen afstemmen.

De rapporten met gegevens van voorbije jaren zijn te vinden op de website van de VVBV: www.verslaafdenzorg.be.

Inhoud

Voorwoord	2
VVBV Drughulpverlening in Vlaanderen 2021-2023.....	4
Highlights	4
Nieuwe TDI-registraties 2021-2023	6
Cliëntenkenmerken 2021-2023	8
Beschrijving van de behandelpopulatie.....	8
Geslacht	8
Nationaliteit	8
Leeftijd bij de start van de begeleiding en/of behandeling	9
Leefsituatie	10
Schoolse vorming, arbeidssituatie en inkomsten	11
Kenmerken van de problematiek	13
Voornaamste product bij iedereen	13
Opvallende stijgers: Crack, Mefedrone en Ketamine	14
Voornaamste product bij nieuwkomers	15
Gebruikskenmerken en risicogedrag.....	16
Beginleeftijd.....	16
Gebruiksduur	17
Gebruikswijze.....	18
Verwijzers.....	20
Verwijzers bij alle nieuwe registraties.....	20
Verwijzers bij instromers	20
Bijlage 1 - details cijfergegevens 2021-2023.....	22
Lijst met tabellen	22
Beschrijving van de behandelpopulatie.....	24
Toeleiding en kenmerken van de behandeling.....	29
Gebruikskenmerken en risicogedrag	32
Bijlage 2 – evolutie cijfers 2016-2023	38
Evolutie voornaamste product 1988-2023	43

VVBV Drughulpverlening in Vlaanderen 2021 – 2023

Highlights

1. **De stijging van het aantal nieuwe registraties zet zich niet verder in 2023.** De COVID-pandemie veroorzaakte een daling in het aantal instromers, maar de sector herstelde zich snel. De uitbreiding met extra personeel dankzij bijkomende financiering in 2021 vertaalde zich in een gestage toename van het aantal nieuwe cliënten. In 2023 is er een lichte daling van het aantal nieuw opgestarte begeleidingen merkbaar in alle centra, behalve de MSOC's en lijkt zich een zekere stagnatie voor te doen. Dit betekent niet dat de verslavingsproblematiek afneemt of dat er minder beroep wordt gedaan op verslavingszorg. Door de chronische zorgvraag gaan nieuwe cliënten een langdurige begeleiding aan wat de druk op de sector hoog houdt. De wachtlijsten waar heel wat centra mee kampen (behalve de MSOC's), tonen een verzadiging van de sector aan.
2. **Het aantal mannen en vrouwen binnen de drughulpverlening in Vlaanderen is al sinds jaar en dag ongelijk verdeeld.** Vrouwen gebruiken vaker legale middelen zoals alcohol en medicatie. Uit onderzoek is gebleken dat het hebben van kinderen voor vrouwen zowel een drijfveer als een barrière kan vormen tot het zoeken van hulp. Angst voor verlies van het hoederecht weerhoudt hen ervan om openlijk met hulpverleners over hun problematiek te spreken.¹ De verslavingszorg heeft vaak het eerste contact met en staat het dichtst bij deze ouders en (zwangere) vrouwen die vaak stigma ervaren in andere sectoren. Helaas kunnen we onze expertise hierin niet altijd ten volle benutten doordat middelen werden overgeheveld naar de netwerken geestelijke gezondheid voor kinderen en jongeren. Daarnaast dient opgemerkt te worden dat in Vlaanderen momenteel slechts 2 initiatieven² bestaan waar verslaafde vrouwen samen met hun kinderen worden opgenomen. Het is net bij deze specifieke doelgroep dat nabijheid van familie ontzettend van belang is. Het is daarom logisch om ervoor te zorgen dat dit aanbod verder verspreid kan worden over het grondgebied Vlaanderen. Ook de verdere uitrol van PONDO³ over heel Vlaanderen blijft belangrijk als sleutelrol in de toeleiding naar zorg en het garanderen van een veilige start voor elk kind.
3. **Productevolutie:**
 - **Ketamine , Crack en Mefedrone** vertonen een opvallende toename. Het aantal gebruikers dat aangeeft problemen te ervaren met deze producten blijft laag, maar kennen in zes jaar tijd een grote stijging. De toename van het gebruik van ketamine is erg zorgwekkend omdat er verschillende risico's aan verbonden zijn zoals overdosering, psychotische reacties en bij langduriger gebruik ook een risico op ernstige onherstelbare problemen aan blaas en nieren. We zien in de praktijk jonge twintigers met zeer ernstige blaasproblemen die invaliderend zijn.

¹ <https://vad.be/artikels/vrouwen-aan-het-woord-over-alcohol-en-drughulpverlening/#:~:text=Mannen%20en%20vrouwen%20hebben%20de,familiale%20en%20socio%20Deconomische%20problemen.>

² Adic Antwerpen: 4 beschikbare plaatsen in het ontwenningprogramma, 2 in het behandelprogramma, De Kiem, Gavere: 4 beschikbare plaatsen in Tipi, 2 in Het Tussenhuis.

³ Perinataal Ondersteuningsnetwerk Druggebruikende Ouders: een ondersteunend netwerk dat samen met ouders streeft naar verantwoord ouderschap, met de veiligheid en het welzijn van het (ongeboren kind) als centraal uitgangspunt.

- **Cannabis** blijft het belangrijkste product bij nieuwkomers.
 - **Cocaïne** en amfetamines vormen samen de grootste groep van gebruikte producten.
 - **Opiaten** als voornaamst product onder nieuwkomers is in dalende lijn maar blijft prominent aanwezig binnen de MSOC's, vaak in combinatie met langdurige substitutiebehandeling.
4. **Meer dan 60% van de nieuwe registraties woont samen met partners, ouders en/of kinderen.** Blijven inzetten op voldoende ondersteuning voor de context blijft dus noodzakelijk. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de meeste centra vanuit hun revalidatieovereenkomst geen goedkeuring hebben om hulp te bieden aan naasten (ouders, partners, kinderen) die psychosociale stress ervaren door de verslavingsproblematiek van hun familielid, tenzij deze laatste zelf een zorggebruiker is binnen het centrum. De groep personen die alleen leven kent een stijgende trend: van 30% in 2018 tot 37,3% in 2023. Dit loopt parallel met een algemeen maatschappelijke trend waarbij steeds meer mensen alleen wonen.
5. **Er bestaat een grote behandelkloof: afhankelijk van het product duurt het gemiddeld 10 tot 20 jaar alvorens men in de gespecialiseerde drughulpverlening terecht komt.** We stellen vast dat mensen met een verslavingsproblematiek lang wachten om in behandeling te gaan en dat de gebruiksduur steeds langer wordt. Een vroege interventie kan een essentiële rol spelen om deze kloof te verkleinen.
6. **Het merendeel van de instromers vindt op eigen initiatief de weg naar verslavingszorg.** Dit onderstreept het belang van rechtstreekse toegankelijkheid voor onze sector. Onze doelgroep heeft immers vaak geen huisarts bij aanmelding en ervaart daarnaast een groot taboe en stigma rond verslaving. Hierdoor durven cliënten hun problematiek vaak niet altijd bespreekbaar maken. Werken met uitsluitend professionele doorverwijzingen zou de drempel dan ook aanzienlijk verhogen.
7. **Binnen de groep van professionele doorverwijzers wordt een groot aandeel van instromers door justitie doorverwezen. Slechts een derde betreft een verwijzing door een welzijnsvoorziening, ziekenhuis of huisarts.** Het blijft dus belangrijk om structureel en op lange termijn een aanbod voor mensen met een middelenafhankelijkheid te voorzien, zowel voor gedetineerden als voor cliënten die onder justitiële opvolging staan (bijvoorbeeld via een maatregel vrijheid onder voorwaarden, elektronisch toezicht of een probatiemaatregel). Het voortzetten van projecten zoals GAM (Gerechtelijke Alternatieve Maatregelen) blijft daarom van grote waarde. Daarnaast is het van belang dat andere sectoren voortdurend worden gesensibiliseerd over de mogelijke aanwezigheid van verslavingsproblematieken en dat verslaving meer aandacht krijgt binnen diverse opleidingen, zoals die voor artsen, maatschappelijk werkers en psychologen.

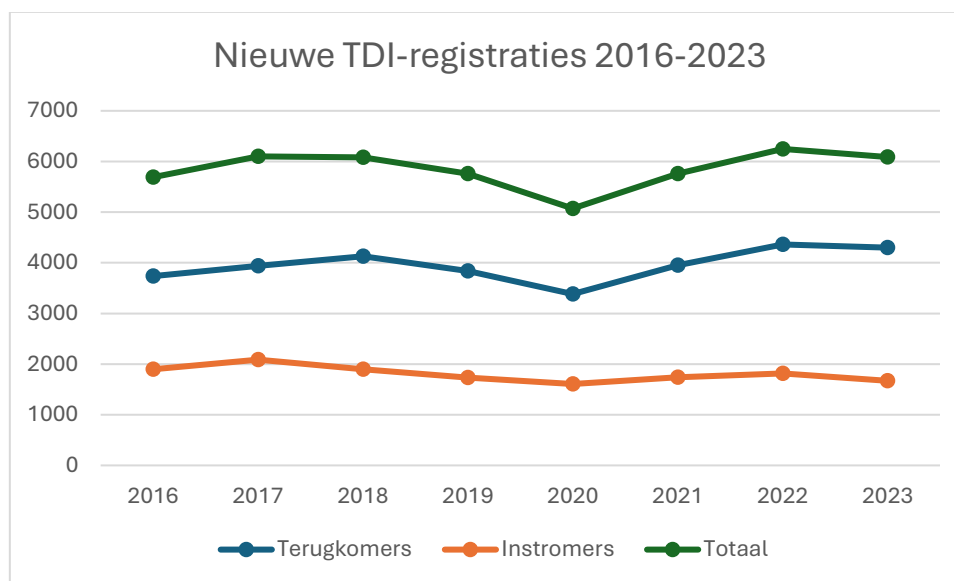
Nieuwe TDI-registraties 2021-2023

Binnen het registratieprotocol worden nieuwe TDI-registraties in één kalenderjaar gedefinieerd als 'instromers'. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- 'Nieuwkomers': personen die voor de allereerste keer hulp zoeken voor problemen die middelen gerelateerd zijn.
- 'Terugkomers': personen die eerder professionele hulp of advies zochten voor hun problemen veroorzaakt door middelengebruik.

Het merendeel (70,6%) van de nieuwe TDI-registraties betreft terugkomers. We zien sinds 2019 een stijging van 4%.

Nieuwe TDI registraties VVBV	2023		2022		2021		2020		2019	
Terugkomers	4 298	70,6%	4 362	69,8%	3 950	68,6%	3 383	66,7%	3 837	66,6%
Nieuwkomers	1 670	27,4%	1 816	29,1%	1 739	30,2%	1 607	31,7%	1 734	30,1%
Onbekend	118	2%	70	1,1%	72	1,2%	82	1,6%	190	3,3%
Totaal	6 086	100%	6 248	100%	5 761	100%	5 072	100%	5 761	100%

Onderstaande tabel deelt de instroom van cliënten op volgens de vier types voorzieningen waar cliënten binnen de verslavingszorg terecht kunnen. Het totaal aantal (nieuwe) cliënten binnen de verschillende voorzieningen stijgt vanaf 2021. In 2023 zien we een lichte daling bij alle centra behalve de MSOC's. Vooral de nieuwe cliënten bij de dagcentra zijn licht gedaald. Het aantal cliënten in de ambulante centra blijft doorheen de jaren variëren tussen 2 500 à 3 000, de residentiële behandelcentra schommelen tussen 250 à 300, waarbij in 2022 toch wel een forse stijging te zien is. De ontwenningcentra zijn nog niet terug op het niveau van voor de COVID-pandemie.

Aantal nieuwe TDI registraties per voorzieningstype	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Ambulante sessies (DAG)	2 949	3 234	2 944	2 305	2 856	3 071
Ambulante MSOC (MSOC)	1 993	1 818	1 750	1 794	1 700	1 723
Residentieel Behandeling (RB)	284	325	271	255	270	280
Residentieel Ontwenning (RO)	860	871	796	718	935	1 009
Totaal	6 086	6 248	5 761	5 072	5 761	6 083

Wanneer er gekeken wordt naar het aantal nieuwe TDI-registraties sinds 2014 zien we een grote stijging in het jaar 2022, met het hoogst aantal nieuwe TDI-registraties, zo'n 6 248 in totaal.

Aantal nieuwe TDI registraties	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Totaal	6 086	6 248	5 761	5 072	5 761	6 083	6 103	5 691	5 645	5 086

Cliëntenkenmerken 2021-2023

Beschrijving van de behandelpopulatie

Dit deel van het rapport beschrijft de sociodemografische kenmerken van cliënten binnen de verslavingszorg.

Geslacht

De verdeling tussen het aantal mannen en vrouwen binnen de drughulpverlening in Vlaanderen is al sinds jaar en dag ongelijk verdeeld. Sinds lange tijd zijn ongeveer 4 op 5 mannen. Vrouwen gebruiken vaker legale middelen zoals alcohol en medicatie. De gerapporteerde kenmerken van druggebruikers zijn dus sterk gekleurd door het overwicht aan mannen.

Geslacht	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017
Man	4 641	78,1%	4 961	80,3%	79,8%	80,0%	80,7%	81,9%	82,8%
Vrouw	1 299	21,9%	1 216	19,7%	20,2%	20,0%	19,3%	18,1%	17,2%
Totaal	5 940	100%	6 177	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Nationaliteit

Wanneer er gekeken wordt naar de nationaliteit van de personen die een behandeling starten, is het aandeel Belgen het grootst. Wat hier het meest opvalt is dat het grootste aandeel personen niet-Belgen hun weg vindt naar de typevoorziening van een 'MSOC'. Waar de Dagcentra, Residentiële crisiscentra en de residentiële behandelcentra telkens spelen met ca. 5% van hun cliënteel dat niet-Belgen zijn, hebben de MSOC in Vlaanderen 10-15% niet-Belgen in begeleiding. Dit is reeds meerdere jaren het geval.

Nationaliteit	2023				2022				2021			
	Dag	MSOC	RB	RC	Dag	MSOC	RB	RC	Dag	MSOC	RB	RC
Belg	95,10%	88,70%	95,60%	94,60%	95,80%	86,10%	96,20%	92,50%	97,70%	85,70%	94,60%	93,50%
Niet Belg – EU	2,10%	4,60%	2,50%	1,50%	1,90%	5,90%	1,50%	3,20%	1,30%	6,30%	2,70%	2,50%
Niet Belg – niet EU	2,80%	6,70%	2%	3,90%	2,30%	8%	2,30%	4,30%	1,00%	8%	2,70%	4,00%

Leeftijd bij de start van de begeleiding en/of behandeling

De gemiddelde leeftijd bij de start van een begeleiding blijft elk jaar alsmaar stijgen. Hoewel deze stijging langzaam gaat, is deze trend toch van belang. De sector staat wat dit betreft voor de uitdaging een passend antwoord te vinden op de zorgbehoeften van een geleidelijk ouder wordend doelpubliek.

Naast al deze nieuwkomers en terugkomers zijn er ook nog een grote groep bestaande cliënten in de voorzieningen. Mochten zij mee verwerkt worden in het resultaat, zou deze parameter wellicht nog hoger uitvallen.

Het valt op dat de gemiddelde leeftijd van de nieuwkomers lager ligt dan die van de terugkomers. Hoewel er verschil in leeftijd zit op de personen die eerder reeds een begeleiding kregen en wie nieuw is in de sector, is er voor beide modaliteiten een stijgende trend te zien.

Gemiddelde leeftijd start behandeling	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Terugkomers	35,3	34,5	34,5	34,1	33,6	32,7	32,2	31,9	-
Nieuwkomers	29,1	29,0	29,7	28,6	28,0	27,2	27,1	26,3	-
Totaal	33,5	32,9	33,1	32,4	31,9	31,0	30,4	30,0	29,8

De gemiddelde leeftijd per voorzieningstype is vrij gelijkaardig, maar kan ook een interessant beeld opleveren. Reeds meerdere jaren is te zien dat de gemiddelde leeftijd het hoogst ligt bij de MSOC's, gevolgd door de residentiële behandelingscentra.

Gemiddelde leeftijd start behandeling	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
VVBV	33,5	32,9	33,1	32,4	31,9	31,0	30,4	30,0	29,8
Dagcentra	31,4	31,3	31,7	31	30,4	29,6	-	-	-
MSOC	36,1	34,8	34,9	33,9	34,1	32,9	-	-	-
RB	32,2	31,9	31,7	30,7	30	29,3	-	-	-
RC	35,2	35,1	34,3	34,1	33,2	32,6	-	-	-

Leefsituatie

De leefomgeving van personen die in behandeling komen kan een bron van steun, of net een hinderpaal vormen. Sommigen zijn dakloos of leven op wisselende plaatsen bij vrienden. Anderen kennen dan weer een meer stabiele vorm van wonen. Ook deze leefkenmerken worden in kaart gebracht aan de hand van de TDI-registratie.

Het merendeel van de cliënten heeft een vaste verblijfplaats. Een kleine 10% heeft bij aanvang van hun begeleiding wisselende verblijfplaatsen of leeft op straat. Een gelijkaardig aantal cliënten verbleef vlak voor de opstart van hun begeleiding in een instelling of in de gevangenis. Dit geldt zeker voor de mensen die opgenomen worden in een residentiële behandelafdeling. De meerderheid van deze mensen worden verwezen vanuit een residentiële ontwenningafdeling of een gevangenis.

Leefsituatie: waar?	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Vaste verblijfplaats	81%	80,1%	81,5%	79,9%	80,6%	80,3%
Wisselend	6,3%	6,7%	6,4%	6,7%	7,3%	8,3%
Op straat	2,7%	2,5%	2,2%	3,2%	2,9%	2,3%
Instelling	6,3%	7,3%	6,7%	6,9%	5,8%	6,2 %
Gevangenis	2,9%	2,8%	2,6%	2,8%	2,9%	2,7%
Ander type	0,9%	0,6%	0,5%	0,4%	0,5%	0,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Naast de weergave van de aard van de woonomgeving, wordt ook in kaart gebracht met wie men samenwoont. De grootste categorie voor deze parameter zijn personen die alleen leven. Deze categorie kent bovendien een stijgende trend: van 30% in 2018 tot 37,3% in 2023. Dit loopt parallel met een algemeen maatschappelijke trend waarbij steeds meer mensen alleen wonen. Verder zien we dat voor de laatste jaren het aantal cliënten dat inwoont bij zijn/haar ouders verminderd.

Leefsituatie: met wie?	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Alleen	37,3%	34,9%	36,0%	35,0%	33,5%	30,0%
Bij partner	25,1%	27,7%	29,5%	28,0%	27,2%	26,7%
Bij ouders	23,6%	24,9%	22,3%	25,4%	27,7%	28,7%
Bij familie	6,3%	5,4%	5,9%	5,1%	3,8%	4,2%
Bij vrienden	6,4%	6,3%	5,7%	6,1%	7,2%	9,8%
Andere	1,4%	0,8%	0,7%	0,5%	0,6%	0,5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Daarnaast weten we dat in 2022 zo'n 23,3% en in 2023 zo'n 21,9% van alle nieuwe cliënten samenwoonde met kinderen jonger dan 18 jaar. Dit kan gaan om eigen kinderen, die van een partner, huisgenoot of een jongere broer of zus.

Gezien ca. 60% van de cliënten niet alleen woont, heeft hij/zij dus een nabije context waarmee ook rekening gehouden moet worden. Het betrekken van deze context is bij elk zorgtraject een aandachtspunt. Waar aangewezen en mogelijk worden familieleden, partners en kinderen betrokken bij de begeleiding van cliënten en kunnen zij bovendien in vele gevallen ook zelf beroep doen op een begeleidingsaanbod.

Schoolse vorming, arbeidssituatie en inkomsten

Het opleidingsniveau van de cliënten binnen de gespecialiseerde verslavingszorg is relatief laag, maar lijkt positief te evolueren. Hoewel dit in 2023 opnieuw is verlaagd, is er een langzaam stijgende trend van cliënten die een diploma van het secundair onderwijs hebben behaald. Het aandeel personen zonder diploma of enkel een getuigenschrift van het basisonderwijs zit in een langzaam dalende lijn.

Daarnaast valt het ook op dat het aandeel cliënten die een hogere en/of universitaire studie heeft afgerond, stijgt.

Opleiding	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Geen	1,8%	2,1%	1,4%	1,9%	1,6%	1,4%	1,5%
Basisonderwijs	32,7%	31,0%	31,6%	33,6%	35,4%	37,4%	43,7%
Secundair onderwijs	54,7%	57,8%	56,9%	55,7%	54,9%	54,1%	48,2%
Hoger / Universitair	9,5%	8,4%	8,8%	8,6%	7,9%	6,9%	6,4%
Andere	1,3%	0,7%	1,2%	0,2%	0,1%	0,2%	0,2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Ondanks het relatief lage opleidingsniveau, is een groot deel van de cliënten werkzaam binnen de reguliere arbeidsmarkt. Procentueel gezien is echter merendeel van de cliënten binnen de gespecialiseerde verslavingszorg niet aan het werk (ca. 63%).

Arbeidssituatie	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Regelmatig werk	33,4%	34,0%	36,1%	30,6%	35,3%	30,3%	26,8%
Occasioneel werk	2,0%	2,0%	1,8%	1,8%	1,5%	2,5%	2,1%
Werkloos	24,1%	24,2%	26,5%	28,4%	27,2%	28,6%	29,9%
Student / Opleiding	8,5%	10,1%	7,7%	9,5%	10,8%	12,0%	14,1%
Arbeidsongeschikt	30,1%	28,3%	26,3%	28,3%	24,3%	25,2%	22,9%
Huisvrouw / man	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,2%	0,3%
Pensioen	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Andere	1,6%	1,2%	1,3%	1,1%	0,5%	1,1%	0,7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De inkomstenbron geeft een meer gedetailleerd beeld van de sociaal economische realiteit waarin cliënten zich bevinden.

Inkomstenbron	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Beroepsinkomen	34,5%	35,5%	36,4%	32,0%	32,7%	32,1%
Werkloosheidsuitkering	8,3%	8,0%	10,1%	11,1%	9,3%	10,1%
Studiebeurs	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%	0,3%
Ziekte-uitkering	30,8%	29,3%	27,7%	27,4%	28,1%	26,0%
Leefloon OCMW	9,8%	10,1%	10,6%	11,8%	11,0%	10,2%
Kinderbijslag	0,4%	0,8%	0,7%	1,4%	1,7%	1,1%
Pensioen	0,5%	0,4%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Geen inkomsten	14,7%	15,0%	13,5%	15,4%	16,3%	19,4%
Andere	1%	0,9%	0,7%	0,5%	0,5%	0,6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het aandeel cliënten dat een inkomen heeft uit werk kent de laatste jaren een licht stijgend karakter. In 2023 zakte dit percentage naar waarden van voor en tijdens de covid-pandemie. Het blijft echter een feit dat bijna de helft van de cliënten een inkomen genereert dat niet voortkomt uit arbeid (leefloon, werkloosheidsuitkering, ziekte-uitkering of pensioen). Daarnaast is er ook nog eens 14,7% in 2023 en 15% in 2022 dat over helemaal geen inkomen beschikt. Dit aantal is inclusief minderjarigen en studenten.

Kenmerken van de problematiek

Voornaamste product bij iedereen

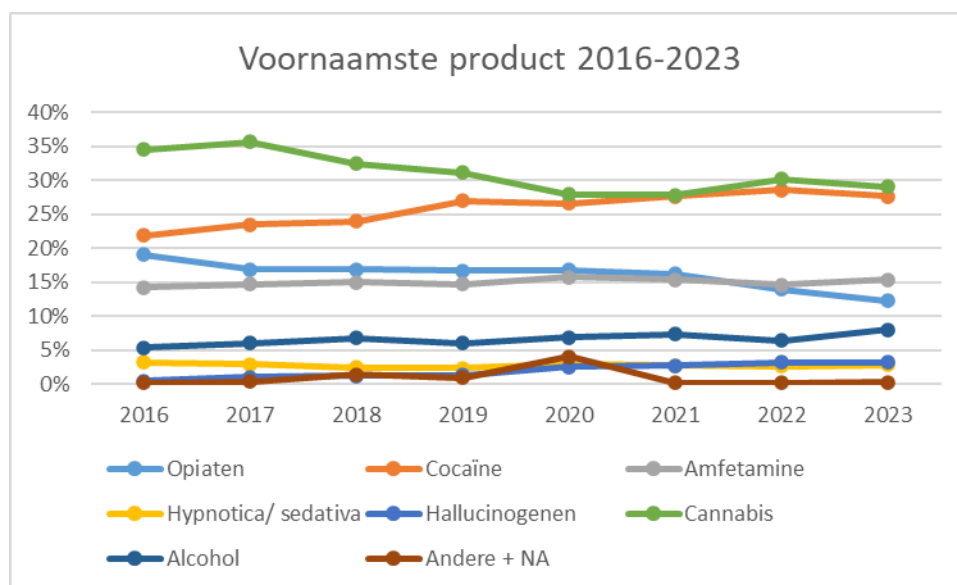
De meesten die beroep doen op gespecialiseerde drughulpverlening gebruiken meerdere producten. We categoriseren het middelengebruik door te vragen naar het voornaamste product, namelijk het middel waarmee de cliënt het meeste moeilijkheden ervaart of waarvoor hij/zij komt aankloppen bij een verslavingscentrum.

Het is de cliënt zelf die in dialoog met de hulpverlener aangeeft met welk product hij/zij de meeste problemen ervaart. Doorgaans zal bijvoorbeeld heroïne vernoemd worden wanneer het wordt gebruikt, ook al worden daarbij nog heel wat andere producten gebruikt. Het combi-gebruik is in opmars en zelden komt het voor dat iemand slechts voor één product hulp zoekt.

Voornaamste productgroep	2023		2022		2021	2020	2019	2018
Opiaten	710	12,2%	855	13,9%	16,2%	16,8%	16,7%	16,9%
Cocaïne	1 604	27,6%	1 758	28,6%	27,6%	26,6%	27,0%	23,9%
Amfetamine	898	15,4%	899	14,6%	15,4%	15,7%	14,7%	15,0%
Hypnotica/ sedativa	161	2,8%	161	2,6%	2,7%	3,0%	2,3%	2,4%
Hallucinogenen	274	4,7%	199	3,2%	2,7%	2,5%	1,3%	1,2%
Cannabis	1 688	29,0%	1 857	30,2%	27,8%	27,9%	31,1%	32,4%
Alcohol	466	8%	391	6,4%	7,3%	6,9%	6%	6,8%
Andere	13	0,3%	11	0,2%	0,2%	4 %	0,9%	1,4%
Totaal	5 819	100%	6 139	100%	100,0%	100,0%	100,0%	100%

Ondanks de lichte daling doorheen de jaren, blijft cannabis het meest genoemde product (29%), gevolgd door cocaïne (27,6%).

De laatste 10 jaar stijgt het cocaïnegebruik. In 2011 ging dit nog om 14,18%, in 2015 werd de kaap van 20% bereikt, waarna de stijging zich alleen maar is blijven voortzetten. De kaap van 30% hebben we bij cocaïne (nog) niet bereikt. Het valt verder af te wachten of deze stijgende trend zich blijft voortzetten.

Opvallende stijgers: Crack, Mefedrone en Ketamine

De stijging van een aantal producten zijn in dit rapport toch wel noemenswaardig. Het betreft:

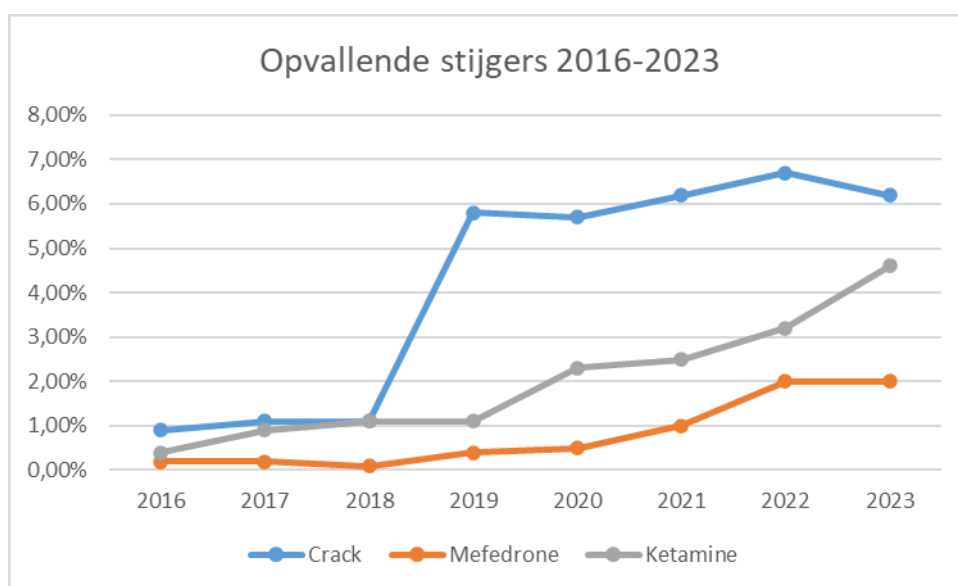
- Crack of Base Coke, binnen de productgroep cocaïne,
- Mefedrone, binnen de productgroep amfetamines,
- Ketamine, binnen de productgroep hallucinogenen

Opvallende stijgers	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
Crack	359	6,2%	410	6,7%	6,2%	5,7%	5,8%	1,1%	1,1%	0,9%
Mefedrone	114	2,0%	121	2,0%	1,0%	0,5%	0,4%	0,1%	0,2%	0,2%
Ketamine	270	4,6%	195	3,2%	2,5%	2,3%	1,1%	1,1%	0,9%	0,4%

Crack of Base Coke is een variant van cocaïne dat wordt gerookt in plaats van gesnoven. Het effect van deze variant is snel en krachtig maar ook sneller uitgewerkt dan cocaïne die wordt gesnoven. Hierdoor wil men sneller een nieuwe dosis en veroorzaakt het product een sterke afhankelijkheid. Het aantal gebruikers is sinds 2019 gestegen en die trend zet zich verder.

Mefedrone, ook wel bekend als 4-MMC of 'Mefie' is een stimulerend middel dat meestal wordt gesnoven of ingeslikt. Men voelt zich mentaal en lichamelijk gestimuleerd. Net als bij XTC zorgt het voor euforische gevoelens, openheid en spraakzaamheid. Het gevoel van empathie en samenhang is echter minder sterk. De effecten worden om die reden veelal omschreven als 'iets tussen XTC en cocaïne'. De problemen met Mefedrone zijn in stijgende lijn en moeten we in de gaten houden. Het valt nog af te wachten of deze stijging zich zal voortzetten.

Ketamine is een narcosemiddel dat meestal gebruikt wordt in de dierengeneeskunde. Binnen de drughulpverlening staat het bekend als een zogenaamd ‘dissociatief anestheticum’. Dit wil zeggen dat het lichaam en bewustzijn in de ervaring van de roes gescheiden worden. Een soort ‘uittredingsgevoel’. Het wordt meestal gesnoven. Gebruikers beschrijven een dromerig of zweverig gevoel gepaard met visuele hallucinaties. De toename van het gebruik baart ons zorgen omdat er verschillende risico’s aan verbonden zijn zoals overdosering, psychotische reacties en bij langduriger gebruik ook een risico op ernstige onherstelbare problemen aan blaas en nieren. We zien in de praktijk jonge twintigers met zeer ernstige blaasproblemen die invaliderend zijn.

Voornaamste product bij nieuwkomers

Het aantal nieuwkomers tussen 2021 en 2023 bedraagt 25 à 30% van het totaal aantal nieuwe TDI-registraties. Wanneer deze groep apart wordt bekeken, zijn er een aantal aspecten die naar voren komen.

In onderstaande tabel is te zien dat bij deze subgroep het merendeel aangeeft de meeste problemen te ervaren met cannabis. In 2022 is dat zelfs bijna de helft van alle nieuwkomers. Ongeveer 25% geeft aan dat ze voornamelijk problemen ervaren met cocaïne. De stijging bij de hallucinogenen wordt verklaard door het stijgend aantal mensen die afhankelijk zijn aan ketamine.

Voornaamste productgroep bij nieuwkomers	2023		2022		2021	2020	2019	2018
Opiaten	58	3,6%	68	3,8%	4,3%	3,5%	4,2%	3,4%
Cocaïne	420	26,1%	472	26,2%	27,8%	28,1%	28,5%	24,6%
Amfetamine	204	12,7%	209	11,6%	13,7%	12,1%	10,6%	10,9%
Hypnotica/sedativa	19	1,2%	24	1,3%	1,6%	1,6%	0,8%	1,0%
Hallucinogenen	69	4,3%	70	3,9%	3,3%	2,5%	1,7%	1,2%
Cannabis	751	46,6%	873	48,5%	44,1%	46%	49,9%	51,2%
Alcohol	86	5,3%	73	4,1%	4,9%	5,2%	3,4%	5,7%
Andere	3	0,2%	5	0,3%	0,1%	1%	0,9%	2,1%
Totaal	1 611	100%	1 794	100%	100%	100%	100%	100%

Gebruikskennmerken en risicogedrag

Het ontwikkelen van een verslaving met schadelijke gevolgen is een multifactorieel proces waarbij niet alleen de eigenschappen van het voornaamste product een rol spelen. Ook andere factoren dragen bij tot dit risico:

- De beginleeftijd,
- De gebruiksduur vooraleer men hulp zoekt,
- De wijze van inname.

Beginleeftijd

De beginleeftijd van middelengebruik is cruciaal in het ontwikkelen van een afhankelijkheid op latere leeftijd. Hoe jonger iemand start met het gebruik van (illegale) middelen, hoe groter het risico om op latere leeftijd hiermee in de problemen te geraken.

In de loop der jaren is er weinig schommeling te zien in de gemiddelde beginleeftijd per categorie. Wie hulp zoekt voor zijn cannabis- en/of alcoholgebruik is doorgaans gestart met dit product rond de leeftijd van 16 jaar. De gemiddelde beginleeftijd voor cocaïne situeert zich rond 20 à 21 jaar. Wie komt voor opiaten is, ten aanzien van de andere productgroepen, wat later gestart met het gebruik hiervan.

Gemiddelde beginleeftijd/productgroep	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Opiaten	23,3	24,3	23,9	23,5	23,0	22,6
Cocaïne	21,5	21,1	20,9	21,2	20,6	20,8
Amfetamine	20	20	19,4	19,2	18,5	19,3
Hypnotica/sedativa	21,9	22,9	21,1	21,4	21,6	22,4
Cannabis	15,6	15,5	15,6	15,6	15,5	15,5
Alcohol	15,7	15,6	16,0	15,3	15,4	15,4

Gebruiksduur

Aan de hand van de beginleeftijd en de leeftijd waarop iemand zich aanmeldt bij verslavingszorg kan worden nagegaan hoelang iemand wachtte vooraleer hij/zij de stap nam naar hulpverlening.

De leeftijd waarop iemand begint te gebruiken, staat niet gelijk met het begin van het problematisch gebruik of van de diagnose van middelenafhankelijkheid. We stellen vast dat mensen met een verslavingsproblematiek lang wachten om (opnieuw) in behandeling te gaan. Het valt daarnaast ook op dat de gebruiksduur, vooraleer men gespecialiseerde drughulpverlening zoekt, steeds langer wordt.

Uit onderstaande kolom blijkt dat mensen met een alcohol(-gerelateerde) problematiek maar liefst 20 (!) jaar wachten om (opnieuw) in behandeling te gaan. Dit is een enorme behandelkloof.

Ook personen die problemen ervaren met opiaten en amfetamines wachten lang om professionele hulp te zoeken. Zij zijn gemiddeld 15 jaar aan het gebruiken vooraleer ze de stap zetten naar de hulpverlening. De gebruikers van de overige productgroepen bengelen rond een 11-jarig gebruik vooraleer de stap wordt gemaakt.

Gebruiksduur in jaren bij alle TDI registraties	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Opiaten	17,4	14,9	15,2	14,5	14,6	14,1
Cocaïne	12,9	12,5	12,1	11,5	11,6	10,6
Amfetamine	15,1	15,1	15,2	15,2	15,0	13,4
Hypnotica	12,4	12	12,5	12,9	12,0	8,8
Cannabis	12,6	11,8	11,7	11,2	11,0	9,9
Alcohol	21,5	21,5	20,4	19,6	20,5	19,1
Totaal gemiddeld	15,3	14,6	14,5	14,2	14,1	12,7

De gebruiksduur in jaren bij de nieuwkomers geeft een nog interessanter beeld. Onderstaand is te zien dat veel gebruikers pas na jarenlang (illegaal) middelengebruik een allereerste keer beroep doen op drughulpverlening. De stijging in gebruiksduur in het algemeen (nieuwkomers en terugkomers samen in beschouwing genomen) is niet zo sterk aanwezig bij de nieuwkomers. Zij bengelen over de jaren heen tussen 10 en 11 jaar.

Gebruiksduur in jaren bij de nieuwkomers	2023	2022	2021	2020	2019	2018	Gemiddeld totaal over 6 jaar
Opiaten	10,7	7	10,1	9,4	11,5	9	9,6
Cocaïne	10,4	9,7	10	10,2	9,3	8,8	9,7
Amfetamine	9,8	11,6	11,5	12,5	12,2	9,8	11,2
Hypnotica	7,5	7,7	10,7	9,3	7,8	9	8,7
Cannabis	10,2	9,6	10,2	9,2	8,7	7,7	9,3
Alcohol	19,2	19,3	18,1	17,7	19,6	17	18,5
Gemiddeld totaal per jaar	11,3	10,8	11,8	11,4	11,5	10,2	-

Bij alle productgroepen duurt het gemiddeld 10 jaar na aanvang van het gebruik vooraleer iemand een eerste keer beroep doet op hulpverlening. Bij alcohol is de gebruiksduur opnieuw bijna dubbel zo lang.

Mogelijke verklaringen voor deze behandelingskloof kunnen zijn:

- Mensen gebruiken lange tijd alvorens het probleem in die mate ernstig wordt dat er hulpverlening voor nodig is.
- Veel gebruikers onderschatten de problematiek en denken in eerste instantie dat zij geen hulpverlening nodig hebben om hun verslaving het hoofd te bieden.
- Het stigma verbonden aan middelengebruik en verslaving is te hoog om erover te praten waardoor men de hulpvraag uitstelt.
- Er zijn te weinig intermediairen die verwijzen/toeleiden naar verslavingszorg.

Gebruikswijze

Naast de beginleeftijd en de tijd dat iemand de stap naar de hulpverlening (durft) te zetten is ook de manier waarop het product/de producten worden ingenomen een manier om de risico's in te schatten.

Elk product heeft zijn eigen wijze van toediening. Sommige producten kunnen op meerdere wijzen worden genuttigd waardoor een gradatie van effecten én van fysieke risico's ontstaat. Alcohol wordt gedronken, cannabis wordt doorgaans gerookt, opiaten kunnen worden geslikt, geïnhaleerd na verwarming (zgn. chinezen) of intraveneus worden ingespoten. Cocaïne wordt gesnoven, geïnhaleerd in de crack-variant (zie ook eerder) of wordt in water opgelost en ingespoten.

Het intraveneus gebruik brengt heel wat gezondheidsrisico's met zich mee:

- **Voor de gebruiker** zelf is er risico op overdracht van bloed-overdraagbare ziektes of is er kans dat er door onzuiverheden en klonters kleine bloedvaatjes bij het hart of de hersenen vastlopen.
- **Voor de omgeving** ontstaan overlast en gezondheidsrisico's wanneer spuiten op openbare plaatsen (parken, speelpleinen,...) worden achtergelaten.

Het terugdringen van deze schade gebeurt aan de hand van schadebeperkende maatregelen zoals het organiseren van spuitenruil in de verschillende drughulpverleningscentra. Tijdens spuitenruilmomenten krijgen gebruikers informatie over de gezondheidsrisico's en worden ze gemotiveerd om gebruikte spuiten veilig te deponeren in ruil voor nieuwe spuiten.

Gebruikswijze	2023		2022		2021	2020	2019	2018
Injecteren	259	4,8%	272	4,7%	5,3%	5,3%	8,0%	6%
Inhaleren	2 393	44,3%	2 745	47,6%	46,2%	46,4%	48,7%	50%
Oraal	778	14,4%	886	13,4%	14,3%	14,0%	11,4%	14%
Snuiven	1 924	35,6%	1 953	33,8%	33,6%	33,6%	31,3%	29%
Andere	47	0,9%	27	0,5%	0,6%	0,7%	0,5%	0,2%
Totaal	4 731	100%	5 772	100%	100%	100%	100%	100%

Bij het voornaamste product is het percentage injecteerders sinds 2006 in dalende trend. Toen bedroeg het percentage nog 15%. Ondertussen is dit aantal gestagneerd op ca. 5% injecterende gebruikers. De toename van het aantal gebruikers dat snuift, heeft wellicht te maken met de groei van het aantal cocaïnegebruikers.

Verwijzers

Verwijzers bij alle nieuwe registraties

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de doorverwijzingen naar de verslavingscentra. Op basis van deze cijfers kunnen we nagaan of cliënten zelf de stap hebben gezet naar de hulpverlening of zich hebben laten verwijzen, al dan niet door een professionele instantie.

Verwijzers	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Zelf	36,9%	35,6%	36,3%	38%	36%	32%
Familie	6,6%	7,3%	7,6%	8%	8%	8%
Vriend	2,7%	2,7%	2,6%	3%	3%	3%
Huisarts	5,4%	4,8%	4,9%	4%	5%	4%
Verslaafdenzorg	9,5%	10,1%	9,3%	11%	11%	11%
Ziekenhuis	6,2%	6,8%	7,3%	6%	6%	7%
Med-Psych-Soc	9,6%	10%	8,9%	9%	11%	9%
Justitie	21,2%	20,9%	21,3%	20%	19%	24%
Andere	1,9%	1,7%	1,8%	1%	1%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het aandeel van de verschillende doorverwijzers blijft doorheen de jaren vrij gelijk. De grootste groep vond zelf de weg naar de hulpverlening. Dat deze grote groep zijn eigen weg vindt naar de hulpverlening is niet verwonderlijk aangezien 2/3e van hen terugkomers zijn en dus zelf de weg naar de hulpverlening al één of meerdere keren genomen hebben.

Ca. 10% komt op aanraden van familie of vrienden. Bijna de helft van de cliënten vindt hun weg naar gespecialiseerde drughulpverlening via een niet-professionele doorverwijzing.

Binnen de groep van professionele doorverwijzers, is er een groot aandeel dat vanuit justitie wordt doorverwezen (ca. 20%). Eén vijfde van alle behandelingen start na verwijzing door advocatuur, politie of justitiële ambtenaren.

Verwijzers bij nieuwkomers

Om meer zicht te krijgen op de doorverwijzers bij de nieuwkomers wordt ook dit apart in kaart gebracht. Ook bij de nieuwkomers zien we dat de groep cliënten zonder professionele doorverwijzer groot is. Bijna 45% vindt hun eigen weg of op aanraden van vrienden en familie.

Opvallend hier is dat justitie de laatste jaren het meest actief cannabisgebruikers doorverwijst: gemiddeld ca. 40% van het totale aantal cannabisgebruikers dat hulp zoekt, wordt door hen doorverwezen. Ook bij amfetaminegebruikers (gemiddeld ca. 25%) en bij alcohol als hoofdproduct (gemiddeld ca. 26%) is dit het geval. Het aantal doorverwezen gebruikers met cocaïne als hoofdproduct ligt iets lager rond 15%. Personen die problemen ervaren met opiaten worden door justitie het minst doorverwezen naar de professionele drughulpverlening.

Verwijzers bij instromers	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Zelf	25%	25%	27%	28%	24%	20%
Familie	11%	13%	13%	14%	15%	13%
Vriend	5%	5%	4%	4%	4%	4%
Huisarts	9%	9%	8%	7%	7%	6%
Verslaafdenzorg	2%	2%	2%	3%	4%	4%
Ziekenhuis	6%	6%	7%	5%	6%	5%
Med-Psych-Soc	12%	11%	9%	10%	11%	9%
Justitie	27%	27%	27%	27%	27%	33%
Andere	3%	4%	3%	2%	3%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het aandeel van de huisartsen en andere gezondheidsdiensten als verwijzer blijft verhoudingsgewijs vrij klein. Mensen met een verslavingsproblematiek worden nog steeds veel te weinig doorverwezen door de eerstelijnszorg. Uit de groep cliënten die een professionele doorverwijzer vermeldt, is dat maar één derde van de gevallen een welzijnsvoorziening, een ziekenhuis of een huisarts.

Bijlage 1 - details cijfergegevens 2021-2023

De geïnteresseerde lezer kan in onderstaande tabellen de cijfers van de afgelopen jaren in detail bekijken.

Verschillende vertakkingen en details kunnen worden bekeken. Zo kan men per parameter het onderscheid tussen de vier verschillende voorzieningstypes raadplegen: MSOC, Dagcentra, residentiële ontwenningcentra en residentiële behandelprogramma's.

Voor een aantal parameters is het daarnaast ook mogelijk om meer in detail te kijken naar verhoudingen per product, op basis van geslacht, etc.

Lijst met tabellen

Tabel 1: aantal nieuwe TDI-registraties per voorzieningstype sinds 2011	24
Tabel 2: Geslacht	24
Tabel 3: leeftijd bij start behandeling of begeleiding.....	25
Tabel 4: Nationaliteit	25
Tabel 5: Leefsituatie -> met wie?	26
Tabel 6: Leefsituatie -> waar?.....	26
Tabel 7: Kinderen (-18 jaar).....	27
Tabel 8: Opleiding	27
Tabel 9: Arbeidssituatie	28
Tabel 10: Bron van inkomsten	28
Tabel 11: Verwijzer	29
Tabel 12: Eerder behandeld (modaliteit)	29
Tabel 13: Is het voornaamste product de reden van de behandeling / begeleiding?	30
Tabel 14: Voornaamste product	30
Tabel 15: Voornaamste productgroep bij instromers.....	32
Tabel 16: Gebruikswijze	32
Tabel 17: Gebruiksfrequentie	33
Tabel 18: Ooit geïnjecteerd	33
Tabel 19: Laatst geïnjecteerd	34
Tabel 20: spuiten gedeeld?	34
Tabel 21: Recent spuiten gedeeld?	35
Tabel 22: Gemiddelde leeftijd per productgroep	35
Tabel 23: verwijzers per product	36
Tabel 24: Verwijzers per product bij instromers	36
Tabel 25: Verwijzers per geslacht.....	37
Tabel 26: Verwijzers per leeftijd bij begin van de behandeling of begeleiding	37
Tabel 27: Geslacht	38
Tabel 28: Gemiddelde leeftijd bij start behandeling of begeleiding per geslacht.....	38
Tabel 29: Modaliteit (instromers vs. nieuwkomers)	38
Tabel 30: Gemiddelde leeftijd bij start behandeling of begeleiding per modaliteit	38
Tabel 31: Leefsituatie -> met wie?	38
Tabel 32: leefsituatie -> waar? (verblijfplaats)	39
Tabel 33: Opleiding	39
Tabel 34: Arbeidssituatie	39
Tabel 35: Bron van inkomsten	40
Tabel 36: Voornaamste product	41

Tabel 37: Gemiddelde gebruiksduur in jaren per productgroep	42
Tabel 38: Gemiddelde gebruiksduur in jaren per productgroep bij instromers.....	42
Tabel 39: Gebruikswijze	42

Tabel 1: aantal nieuwe TDI-registraties per voorzieningstype sinds 2011

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Ambulante sessies (DAG)	2 949	3 234	2 944	2 407	2 856	3 071	3 206	2 937	2 792	2 716	2 638	2 472	2 622
Ambulante MSOC (MSOC)	1 993	1 818	1 750	1 692	1 700	1 723	1 625	1 464	1583	1 340	1 494	1 329	1 194
Residentieel Behandeling (RB)	284	325	271	255	270	280	256	270	268	243	230	224	228
Residentieel Crisis (RO)	860	871	796	718	935	1 009	1 016	1 020	1 002	787	662	654	672
Totaal	6 086	6 248	5 761	5 072	5 761	6 083	6 103	5 691	5 645	5 086	5 024	4 679	4 716

Beschrijving van de behandelpopulatie

Tabel 2: Geslacht

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Man	2 263	78,5	1 467	76,4	231	81,9	680	79,4	4 641	78,1	2544	80,4	1425	78,4	273	84,0	719	82,5	4961	80,3
Vrouw	618	21,5	454	23,6	51	18,1	176	20,6	1 299	21,9	619	19,6	393	21,6	52	16,0	152	17,5	1216	19,7
Totaal	2 881	100	1 921	100	282	100	856	100	5 940	100	3163	100	1818	100	325	100	871	100	6177	100
Onbekend	68		72		2		4		146		71								71	

Tabel 3: leeftijd bij start behandeling of begeleiding

	2023					2022				
	Dag	MSOC	RB	RC	VVBV	Dag	MSOC	RB	RC	VVBV
Min leeftijd	12	12	13	17	12	12	13	13	16	12
Leeftijd kwartiel 1	24,0	28,0	26,8	28,0	26,0	24,0	27,0	26,0	28,0	25,0
Gemiddelde leeftijd	31,4	36,1	32,2	35,2	33,5	31,3	34,8	31,9	35,1	32,9
Leeftijd kwartiel 3	38,0	43,0	38,0	41,0	40,0	38,0	42,0	38,0	41,0	40,0
Max leeftijd	72	76	59	63	76	74	71	54	63	74
Stdev	10,0	10,7	8,8	8,8	10,3	9,8	10,3	9,0	8,9	10,0
Aantal	2 944	1 979	284	856	6 063	3231	1798	325	871	6225
Leeftijd onbekend	5	14	0	4	23	3	20			23

Tabel 4: Nationaliteit

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Belg	1727	95,1	963	88,7	195	95,6	367	94,6	3252	93,1	1787	95,8	974	86,1	251	96,2	431	92,5	3443	92,5
Niet Belg - EU	38	2,1	50	4,6	5	2,5	6	1,5	99	2,8	35	1,9	67	5,9	4	1,5	15	3,2	121	3,3
Niet Belg–niet EU	51	2,8	73	6,7	4	2,0	15	3,9	143	4,1	43	2,3	90	8,0	6	2,3	20	4,3	159	4,3
Totaal	1816	100	1086	100	204	100	388	100	3494	100	1865	100	1131	100	261	100	466	100	3723	100
Onbekend	498		905		80		184		1667		695		681		64		116		1556	
NA	635		2		0		288		925		674		6				289		969	

Tabel 5: Leefsituatie -> met wie?

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Alleen	833	32,1	772	41,4	27	23,1	312	48,8	1944	37,3	925	32,3	623	37,9	21	18,6	260	41,1	1829	34,9
Bij partner	715	27,5	502	26,9	7	6,0	87	13,6	1311	25,1	839	29,3	462	28,1	18	15,9	137	21,7	1456	27,7
Bij ouders	710	27,3	354	19,0	45	38,5	122	19,1	1231	23,6	781	27,3	357	21,7	53	46,9	114	18,0	1305	24,9
Bij familie	155	6,0	102	5,5	11	9,4	60	9,4	328	6,3	149	5,2	70	4,3	11	9,7	54	8,5	284	5,4
Bij vrienden	151	5,8	113	6,1	22	18,8	46	7,2	332	6,4	151	5,3	112	6,8	10	8,8	60	9,5	333	6,3
Andere	34	1,3	20	1,1	5	4,3	12	1,9	71	1,4	15	0,5	18	1,1	0	0,0	7	1,1	40	0,8
Totaal	2598	100	1863	100	117	100	639	100	5217	100	2860	100	1642	100	113	100	632	100	5247	100
Onbekend	140		27		12		145		324		144		51		22		158		375	
NA	211		103		155		76		545		230		125		190		81		626	

Tabel 6: Leefsituatie -> waar?

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vast	2488	86,1	1666	84,4	80	28,3	609	72,8	4843	81,0	2781	86,6	1460	82,6	85	26,2	609	70,6	4935	80,1
Wisselend	157	5,4	113	5,7	34	12,0	75	9,0	379	6,3	165	5,1	93	5,3	42	13,0	110	12,8	410	6,7
Op Straat	17	0,6	72	3,6	4	1,4	71	8,5	164	2,7	17	0,5	71	4,0	7	2,2	58	6,7	153	2,5
Instelling	160	5,5	45	2,3	140	49,5	29	3,5	374	6,3	180	5,6	65	3,7	177	54,6	30	3,5	452	7,3
Gevangenis	51	1,8	58	2,9	15	5,3	47	5,6	171	2,9	50	1,6	60	3,4	13	4,0	51	5,9	174	2,8
Ander type	15	0,5	20	1,0	10	3,5	6	0,7	51	0,9	18	0,6	18	1,0	0	0,0	4	0,5	40	0,6
Totaal	2888	100	1974	100	283	100	837	100	5982	100	3211	100	1767	100	324	100	862	100	6164	100
Onbekend	61		19		1		23		104		23		51		1		9		84	

Tabel 7: Kinderen (-18 jaar)

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja	626	24,5	348	23,0	11	9,2	73	11,4	1058	21,9	706	24,2	360	24,6	25	18,7	127	17,8	1218	23,3
Nee	1931	75,5	1162	77,0	108	90,8	567	88,6	3768	78,1	2208	75,8	1104	75,4	109	81,3	585	82,2	4006	76,7
Totaal	2557	100	1510	100	119	100	640	100	4826	100	2914	100	1464	100	134	100	712	100	5224	100
Onbekend	181		380		10		144		715		90		229		1		78		398	
NA	211		103		155		76		545		230		125		190		81		626	

Tabel 8: Opleiding

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Geen	41	1,8	40	2,3	2	0,7	5	0,9	88	1,8	42	1,6	52	3,3	4	1,3	11	1,9	109	2,1
Basisonderwijs	710	31,2	598	33,8	96	35,0	184	34,2	1588	32,7	760	29,1	522	33,0	128	40,3	163	28,8	1573	31,0
Secundair onderwijs	1231	54,1	956	54,0	158	57,7	311	57,8	2656	54,7	1536	58,9	869	54,9	172	54,1	355	62,8	2932	57,8
Hoger / Universitair	253	11,1	166	9,4	13	4,7	30	5,6	462	9,5	255	9,8	130	8,2	13	4,1	30	5,3	428	8,4
Andere	41	1,8	11	0,6	5	1,8	8	1,5	65	1,3	16	0,6	11	0,7	1	0,3	6	1,1	34	0,7
Totaal	2276	100	1771	100	274	100	538	100	4859	100	2609	100	1584	100	318	100	565	100	5076	100
Onbekend	673		222		10		322		1227		625		234		7		306		1172	

Tabel 9: Arbeidssituatie

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Regelmatig werk	1123	40,0	708	36,7	13	4,9	92	11,5	1936	33,4	1297	41,6	607	35,2	22	7,4	99	12,1	2025	34,0
Occasioneel werk	68	2,4	37	1,9	1	0,4	8	1,0	114	2,0	71	2,3	34	2,0	4	1,3	10	1,2	119	2,0
Werkloos	601	21,4	460	23,8	58	22,0	276	34,5	1395	24,1	642	20,6	438	25,4	56	18,8	303	37,0	1439	24,2
Student / Opleiding	354	12,6	103	5,3	30	11,4	6	0,8	493	8,5	409	13,1	133	7,7	44	14,8	14	1,7	600	10,1
Arbeidsongeschikt	618	22,0	565	29,3	154	58,3	406	50,8	1743	30,1	660	21,2	468	27,2	167	56,0	391	47,8	1686	28,3
Huisvrouw / man	5	0,2	2	0,1	0	0,0	0	0,0	7	0,1	3	0,1	2	0,1	0	0,0	1	0,1	6	0,1
Pensioen	4	0,1	13	0,7	1	0,4	0	0,0	18	0,3	8	0,3	5	0,3	0	0,0	0	0,0	13	0,2
Andere	31	1,1	42	2,2	7	2,7	12	1,5	92	1,6	30	1,0	35	2,0	5	1,7	0	0,0	70	1,2
Totaal	2804	100	1930	100	264	100	800	100	5798	100	3120	100	1722	100	298	100	818	100	5958	100
Onbekend	145		63		20		60		288		114		96		27		53		290	

Tabel 10: Bron van inkomsten

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Beroepsinkomen	1184	43,0	704	36,6	14	5,1	92	11,1	1994	34,5	1351	44,2	633	36,5	24	7,6	104	12,2	2112	35,5
Werkloosheidsuitkering	226	8,2	167	8,7	12	4,4	72	8,7	477	8,3	239	7,8	153	8,8	12	3,8	73	8,6	477	8,0
Studiebeurs	5	0,2	1	0,1	0	0,0	0	0,0	6	0,1	3	0,1	4	0,2	0	0,0	1	0,1	8	0,1
Ziekte uitkering	654	23,8	583	30,3	146	53,7	396	47,7	1779	30,8	730	23,9	468	27,0	155	49,4	392	46,0	1745	29,3
Leefloon OCMW	220	8,0	153	7,9	43	15,8	150	18,1	566	9,8	235	7,7	161	9,3	50	15,9	153	17,9	599	10,1
Kinderbijslag	13	0,5	8	0,4	2	0,7	2	0,2	25	0,4	24	0,8	20	1,2	1	0,3	2	0,2	47	0,8
Pensioen	8	0,3	17	0,9	1	0,4	1	0,1	27	0,5	11	0,4	8	0,5	0	0,0	2	0,2	21	0,4
Geen inkomsten	426	15,5	260	13,5	49	18,0	116	14,0	851	14,7	453	14,8	252	14,5	65	20,7	123	14,4	893	15,0
Andere	16	0,6	33	1,7	5	1,8	2	0,2	56	1,0	10	0,3	33	1,9	7	2,2	3	0,4	53	0,9
Totaal	2752	100	1926	100	272	100	831	100	5781	100	3056	100	1732	100	314	100	853	100	5955	100
Onbekend	197		67		12		29		305		178		86		11		18		293	

Toeleiding en kenmerken van de behandeling

Tabel 11: Verwijzer

	2023									2022										
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Zelf	1027	35,8	765	38,8	86	30,6	323	37,9	2201	36,9	1145	36,3	694	38,6	87	27,0	264	30,4	2190	35,6
Familie	234	8,2	114	5,8	14	5,0	29	3,4	391	6,6	302	9,6	115	6,4	9	2,8	22	2,5	448	7,3
Vriend	55	1,9	101	5,1	5	1,8	3	0,4	164	2,7	65	2,1	93	5,2	2	0,6	5	0,6	165	2,7
Huisarts	143	5,0	126	6,4	0	0,0	52	6,1	321	5,4	167	5,3	118	6,6	0	0,0	13	1,5	298	4,8
Verslaafdenzorg	174	6,1	90	4,6	129	45,9	173	20,3	566	9,5	199	6,3	63	3,5	159	49,4	198	22,8	619	10,1
Ziekenhuis	153	5,3	140	7,1	16	5,7	64	7,5	373	6,2	143	4,5	125	6,9	15	4,7	137	15,8	420	6,8
Med-Psychisch-Sociaal	258	9,0	174	8,8	7	2,5	135	15,8	574	9,6	258	8,2	175	9,7	10	3,1	170	19,6	613	10,0
Justitie	775	27,1	407	20,6	23	8,2	62	7,3	1267	21,2	838	26,6	354	19,7	37	11,5	56	6,5	1285	20,9
Andere	46	1,6	54	2,7	1	0,4	11	1,3	112	1,9	39	1,2	62	3,4	3	0,9	3	0,3	107	1,7
Totaal	2865	100	1971	100	281	100	852	100	5969	100	3156	100	1799	100	322	100	868	100	6145	100
Onbekend	84		22		3		8		117		78		19		3		3		103	

Tabel 12: Eerder behandeld (modaliteit)

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Terugkomers	1872	65,4	1370	69,7	272	95,8	784	91,5	4298	72,0	2098	65,6	1148	64,4	311	95,7	805	92,4	4362	70,6
Instromers	989	34,6	596	30,3	12	4,2	73	8,5	1670	28,0	1102	34,4	634	35,6	14	4,3	66	7,6	1816	29,4
Totaal	2861	100	1966	100	284	100	857	100	5968	100	3200	100	1782	100	325	100	871	100	6178	100
Onbekend	88		27		0		3		118		34		36						70	

Tabel 13: Is het voornaamste product de reden van de behandeling / begeleiding?

	2023									2022										
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja	2864	97,1	1842	92,4	277	97,5	836	97,2	5819	95,6	3182	100	1799	100	315	100	843	100	6139	100
Neen	85	2,9	151	7,6	7	2,5	24	2,8	267	4,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	2949	100	1993	100	284	100	860	100	6086	100	3182	100	1799	100	315	100	843	100	6139	100
Onbekend	0		0		0		0		0		52		19		10		28		109	

Tabel 14: Voornaamste product

2023										2022										
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Opiaat	11	0,4	5	0,3	0	0,0	3	0,4	19	0,3	28	0,9	8	0,4	1	0,3	9	1,1	46	0,7
Heroïne	153	5,3	322	17,5	23	8,3	106	12,7	604	10,4	224	7,0	317	17,6	36	11,4	124	14,7	701	11,4
Methadon	2	0,1	29	1,6	0	0,0	0	0,0	31	0,5	2	0,1	48	2,7	0	0,0	1	0,1	51	0,8
Buprenorfine	0	0,0	10	0,5	0	0,0	0	0,0	10	0,2	1	0,0	19	1,1	0	0,0	0	0,0	20	0,3
Fentanyl	0	0,0	4	0,2	0	0,0	1	0,1	5	0,1	2	0,1	3	0,2	1	0,3	1	0,1	7	0,1
Ander opiaat	19	0,7	17	0,9	1	0,4	4	0,5	41	0,7	9	0,3	20	1,1	0	0,0	1	0,1	30	0,5
OPIATEN	185	6,5	387	21,0	24	8,7	114	13,6	710	12,2	266	8,4	415	23,1	38	12,1	136	16,1	855	13,9
Cocaïne	371	13,0	207	11,2	27	9,7	35	4,2	640	11,0	459	14,4	183	10,2	44	14,0	62	7,4	748	12,2
Cocaïne poeder	296	10,3	122	6,6	36	13,0	149	17,8	603	10,4	271	8,5	140	7,8	33	10,5	152	18,0	596	9,7
Crack	129	4,5	87	4,7	21	7,6	122	14,6	359	6,2	158	5,0	79	4,4	40	12,7	133	15,8	410	6,7
Andere cocaïne	0	0,0	0	0,0	1	0,4	1	0,1	2	0,0	3	0,1	1	0,1	0	0,0	0	0,0	4	0,1
COCAÏNE	796	27,8	416	22,6	85	30,7	307	36,7	1604	27,6	891	28,0	403	22,4	117	37,1	347	41,2	1758	28,6
Stimulantia	29	1,0	0	0,0	0	0,0	9	1,1	38	0,7	13	0,4	2	0,1	1	0,3	1	0,1	17	0,3
Amfetamine	294	10,3	238	12,9	34	12,3	100	12,0	666	11,4	347	10,9	220	12,2	52	16,5	96	11,4	715	11,6
Methamfetamine	4	0,1	3	0,2	2	0,7	3	0,4	12	0,2	11	0,3	4	0,2	0	0,0	3	0,4	18	0,3
MDMA	15	0,5	5	0,3	3	1,1	0	0,0	23	0,4	4	0,1	10	0,6	1	0,3	0	0,0	15	0,2
Mefedrone	94	3,3	5	0,3	11	4,0	4	0,5	114	2,0	91	2,9	9	0,5	12	3,8	9	1,1	121	2,0
Andere stimulantia	19	0,7	14	0,8	7	2,5	5	0,6	45	0,8	8	0,3	3	0,2	1	0,3	1	0,1	13	0,2
AMFETAMINE	455	15,9	265	14,4	57	20,6	121	14,5	898	15,4	474	14,9	248	13,8	67	21,3	110	13,0	899	14,6

Hypnotica Sedativa	4	0,1	1	0,1	0	0,0	1	0,1	6	0,1	5	0,2	3	0,2	1	0,3	3	0,4	12	0,2
Benzodiazepine	19	0,7	10	0,5	5	1,8	11	1,3	45	0,8	30	0,9	8	0,4	6	1,9	12	1,4	56	0,9
GHB	24	0,8	46	2,5	13	4,7	27	3,2	110	1,9	27	0,8	23	1,3	11	3,5	27	3,2	88	1,4
Ander hypnoticum	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,1
HYPNOTICA	47	1,6	57	3,1	18	6,5	39	4,7	161	2,8	67	2,1	34	1,9	18	5,7	42	5,0	161	2,6
Hallucinogenen	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,0	1	0,1	0	0,0	1	0,1	3	0,0
LSD	0	0,0	1	0,1	0	0,0	0	0,0	1	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,0
Ketamine	119	4,2	72	3,9	17	6,1	62	7,4	270	4,6	93	2,9	58	3,2	10	3,2	34	4,0	195	3,2
Andere hallucinogenen	2	0,1	0	0,0	1	0,4	0	0,0	3	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
HALLUCINOGENEN	121	4,2	73	4,0	18	6,5	62	7,4	274	4,7	95	3,0	59	3,3	10	3,2	35	4,2	199	3,2
SNUIFMIDDELEN	5	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,1	4	0,1	2	0,1	0	0,0	2	0,2	8	0,1
Cannabis	900	31,4	206	11,2	22	7,9	67	8,0	1195	20,5	1029	32,3	230	12,8	20	6,3	52	6,2	1331	21,7
Marihuana	204	7,1	247	13,4	10	3,6	12	1,4	473	8,1	202	6,3	282	15,7	13	4,1	15	1,8	512	8,3
Hasj	10	0,3	8	0,4	1	0,4	0	0,0	19	0,3	6	0,2	4	0,2	1	0,3	0	0,0	11	0,2
Andere cannabis	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,0	2	0,1	1	0,1	0	0,0	0	0,0	3	0,0
CANNABIS	1115	38,9	461	25,0	33	11,9	79	9,4	1688	29,0	1239	38,9	517	28,7	34	10,8	67	7,9	1857	30,2
ALCOHOL	129	4,5	181	9,8	42	15,2	114	13,6	466	8,0	136	4,3	121	6,7	30	9,5	104	12,3	391	6,4
ANDERE	11	0,4	2	0,1	0	0,0	0	0,0	13	0,2	10	0,3	0	0,0	1	0,3	0	0,0	11	0,2
Totaal	2864	100	1842	100	277	100	836	100	5819	100	3182	100	1799	100	315	100	843	100	6139	100
NA	85		151		7		24		267		52		19		10		28		109	

Tabel 15: Voornaamste productgroep bij instromers

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Opiaten	11	1,1	43	7,6	0	0,0	4	5,6	58	3,6	21	1,9	44	7,0	0	0,0	3	4,6	68	3,8
Cocaine	240	24,9	142	25,1	1	8,3	37	52,1	420	26,1	276	25,3	161	25,6	1	7,7	34	52,3	472	26,2
Amfetamine	126	13,1	70	12,4	4	33,3	4	5,6	204	12,7	116	10,6	79	12,5	5	38,5	9	13,8	209	11,6
Hypnotica	12	1,2	7	1,2	0	0,0	0	0,0	19	1,2	13	1,2	9	1,4	1	7,7	1	1,5	24	1,3
Hallucinogenen	33	3,4	27	4,8	0	0,0	9	12,7	69	4,3	39	3,6	26	4,1	0	0,0	5	7,7	70	3,9
Snuifmiddelen	1	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,1	3	0,3	1	0,2	0	0,0	2	3,1	6	0,3
Cannabis	502	52,2	228	40,3	7	58,3	14	19,7	751	46,6	585	53,6	280	44,4	5	38,5	3	4,6	873	48,5
Alcohol	34	3,5	49	8,7	0	0,0	3	4,2	86	5,3	34	3,1	30	4,8	1	7,7	8	12,3	73	4,1
Andere	3	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	0,2	5	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,3
Totaal	962	100	566	100	12	100	71	100	1611	100	1092	100	630	100	13	100	65	100	1800	100
NA	27		30		0		2		59		10		4		1		1		16	

Gebruikskennmerken en risicograd

Tabel 16: Gebruikswijze

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Injecteren	60	2,2	112	6,7	12	5,1	75	9,4	259	4,8	79	2,6	103	6,4	26	8,9	64	7,8	272	4,7
Inhaleren	1318	49,1	729	43,4	64	27,2	282	35,2	2393	44,3	1562	51,3	781	48,4	95	32,5	307	37,3	2745	47,6
Oraal	250	9,3	301	17,9	64	27,2	163	20,3	778	14,4	290	9,5	258	16,0	57	19,5	170	20,7	775	13,4
Snuiven	1036	38,6	522	31,1	89	37,9	277	34,6	1924	35,6	1096	36,0	464	28,7	112	38,4	281	34,2	1953	33,8
Andere	23	0,9	14	0,8	6	2,6	4	0,5	47	0,9	16	0,5	9	0,6	2	0,7	0	0,0	27	0,5
Totaal	2687	100	1678	100	235	100	801	100	5401	100	3043	100	1615	100	292	100	822	100	5772	100
Onbekend	177		164		42		35		418		139		184		23		21		367	
NA	85		151		7		24		267		52		19		10		28		109	

Tabel 17: Gebruiksfrequentie

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Niets laatste maand	751	28,2	395	22,4	151	58,1	70	8,8	1367	24,9	820	27,2	319	18,9	184	60,1	83	10,2	1406	24,2
1 dag/week of minder	439	16,5	173	9,8	14	5,4	53	6,6	679	12,4	506	16,8	167	9,9	23	7,5	49	6,0	745	12,8
2 tot 3 dagen/week	454	17,0	236	13,4	22	8,5	80	10,0	792	14,4	486	16,1	173	10,3	19	6,2	81	10,0	759	13,0
4 tot 6 dagen/week	168	6,3	147	8,4	21	8,1	80	10,0	416	7,6	256	8,5	168	10,0	12	3,9	63	7,7	499	8,6
Dagelijks	851	32,0	809	46,0	52	20,0	516	64,6	2228	40,6	943	31,3	860	51,0	68	22,2	538	66,1	2409	41,4
Totaal	2663	100	1760	100	260	100	799	100	5482	100	3011	100	1687	100	306	100	814	100	5818	100
Onbekend	201		82		17		37		337		171		112		9		29		321	
NA	85		151		7		24		267		52		19		10		28		109	

Tabel 18: Ooit geïnjecteerd

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja	251	9,8	335	18,3	78	29,1	163	23,5	827	15,4	330	11,4	335	19,6	87	27,4	162	24,4	914	16,4
Nee	2320	90,2	1500	81,7	190	70,9	532	76,5	4542	84,6	2561	88,6	1371	80,4	230	72,6	503	75,6	4665	83,6
Totaal	2571	100	1835	100	268	100	695	100	5369	100	2891	100	1706	100	317	100	665	100	5579	100
Onbekend	378		158		16		165		717		343		112		8		206		669	
									0											

Tabel 19: Laatst geïnjecteerd

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Voorbij 30 dagen	50	25,5	105	36,3	5	7,5	85	57,0	245	35,0	62	23,4	123	41,0	9	11,0	70	50,0	264	33,5
Voorbij jaar	22	11,2	32	11,1	20	29,9	16	10,7	90	12,8	48	18,1	22	7,3	30	36,6	25	17,9	125	15,9
> 1 jaar geleden	124	63,3	152	52,6	42	62,7	48	32,2	366	52,2	155	58,5	155	51,7	43	52,4	45	32,1	398	50,6
Totaal	196	100	289	100	67	100	149	100	701	100	265	100	300	100	82	100	140	100	787	100
Onbekend	54		46		11		14		125		59		35		5		19		118	
NA	2699		1658		206		697		5260		2910		1483		238		712		5343	

Tabel 20: spuiten gedeeld?

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja	26	28,9	128	54,5	14	28,6	17	27,4	185	42,4	39	26,7	128	53,6	20	32,3	16	28,6	203	40,4
Neen	64	71,1	107	45,5	35	71,4	45	72,6	251	57,6	107	73,3	111	46,4	42	67,7	40	71,4	300	59,6
Totaal	90	100	235	100	49	100	62	100	436	100	146	100	239	100	62	100	56	100	503	100
Onbekend	160		100		29		101		390		180		96		25		106		407	
NA	2699		1658		206		697		5260		2908		1483		238		709		5338	

Tabel 21: Recent spuiten gedeeld?

	2023										2022									
	Dag		MSOC		RB		RC		VVBV		Dag		MSOC		RB		RC		VVBV	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Voorbij 30 dagen	3	12,0	24	20,0	1	7,1	3	18,8	31	17,7	2	5,9	25	20,7	2	11,1	1	7,1	30	16,0
Voorbij jaar	3	12,0	10	8,3	3	21,4	2	12,5	18	10,3	8	23,5	7	5,8	5	27,8	3	21,4	23	12,3
> 1 jaar geleden	19	76,0	86	71,7	10	71,4	11	68,8	126	72,0	24	70,6	89	73,6	11	61,1	10	71,4	134	71,7
Totaal	25	100	120	100	14	100	16	100	175	100	34	100	121	100	18	100	14	100	187	100
Onbekend	1		8		0		1		10		5		7		2		2		16	
NA	2923		1865		270		843		5901		3195		1690		305		855		6045	

Tabel 22: Gemiddelde leeftijd per productgroep

	2023					2022				
	Dag	MSOC	RB	RC	VVBV	Dag	MSOC	RB	RC	VVBV
Opiaten	22,1	24,1	21,5	21,7	23,3	23,9	25,5	19,6	22,1	24,3
Cocaïne	21,6	21,7	21,6	21,2	21,5	21,4	22,0	19,3	19,7	21,1
Amfetamine	21,0	19,3	19,0	19,1	20,0	21,0	19,7	17,4	19,2	20,0
Hypnotica	21,3	23,2	21,0	20,6	21,9	24,1	22,9	18,4	23,7	22,9
Cannabis	15,5	15,8	14,2	16,2	15,6	15,5	15,8	13,9	14,5	15,5
Alcohol	16,3	15,6	14,9	16,0	15,7	15,9	15,9	14,5	15,3	15,6

Tabel 23: verwijzers per product

	2023							2022						
	Opiaten	Cocaine	Amfetamine	Hypnotica	Cannabis	Alcohol	Totaal	Opiaten	Cocaine	Amfetamine	Hypnotica	Cannabis	Alcohol	Totaal
Zelf	54%	40%	35%	29%	28%	30%	37%	53%	40%	32%	36%	27%	33%	36%
Familie	2%	8%	6%	5%	8%	4%	7%	4%	8%	5%	3%	10%	3%	7%
Vriend	4%	4%	3%	1%	2%	2%	3%	5%	3%	2%	1%	2%	3%	3%
Huisarts	5%	6%	4%	8%	5%	6%	5%	3%	6%	4%	5%	5%	4%	5%
Verslaafdenzorg	11%	11%	9%	20%	5%	15%	9%	11%	13%	10%	19%	4%	12%	10%
Ziekenhuis	3%	7%	7%	7%	6%	11%	6%	3%	8%	6%	11%	5%	13%	7%
Med-Psych-Soc	7%	8%	11%	11%	11%	15%	10%	8%	8%	10%	9%	11%	16%	10%
Justitie	13%	16%	24%	17%	33%	15%	21%	12%	13%	27%	15%	33%	13%	21%
Andere	1%	1%	1%	1%	3%	2%	2%	1%	1%	2%	1%	3%	2%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 24: Verwijzers per product bij instromers

Instromers	2023							2022						
	Opiaten	Cocaine	Amfetamine	Hypnotica	Cannabis	Alcohol	Totaal	Opiaten	Cocaine	Amfetamine	Hypnotica	Cannabis	Alcohol	Totaal
Zelf	43%	32%	27%	16%	18%	19%	25%	48%	32%	30%	21%	18%	17%	25%
Familie	7%	14%	12%	5%	10%	8%	11%	11%	15%	9%	8%	12%	8%	13%
Vriend	17%	7%	7%	5%	3%	5%	5%	15%	6%	3%	4%	3%	8%	5%
Huisarts	7%	13%	7%	26%	7%	8%	9%	9%	11%	8%	25%	7%	11%	9%
Verslaafdenzorg	3%	2%	2%	5%	2%	6%	2%	2%	1%	2%	4%	2%	6%	2%
Ziekenhuis	2%	5%	8%	11%	5%	8%	6%	5%	6%	5%	17%	4%	10%	6%
Med-Psych-Soc	9%	10%	13%	11%	13%	15%	12%	3%	9%	11%	4%	12%	14%	11%
Justitie	10%	16%	24%	21%	37%	28%	27%	8%	17%	28%	17%	37%	24%	27%
Andere	2%	2%	3%	0%	4%	3%	3%	0%	2%	4%	0%	4%	3%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 25: Verwijzers per geslacht

	2023						2022					
	Man		Vrouw		Totaal		Man		Vrouw		Totaal	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Zelf	1697	37,2	452	35,6	2201	36,9	1714	35,1	456	38,1	2190	35,6
Familie	312	6,8	69	5,4	391	6,6	381	7,8	60	5,0	448	7,3
Vriend	123	2,7	37	2,9	164	2,7	117	2,4	47	3,9	165	2,7
Huisarts	239	5,2	76	6,0	321	5,4	231	4,7	62	5,2	298	4,8
Verslaafdenzorg	429	9,4	124	9,8	566	9,5	502	10,3	115	9,6	619	10,1
Ziekenhuis	247	5,4	120	9,5	373	6,2	287	5,9	131	10,9	420	6,8
Med-Psych-Soc	370	8,1	193	15,2	574	9,6	462	9,5	142	11,9	613	10,0
Justitie	1057	23,2	175	13,8	1267	21,2	1108	22,7	155	12,9	1285	20,9
Andere	84	1,8	23	1,8	112	1,9	77	1,6	30	2,5	107	1,7
Totaal	4558	100	1269	100	5969	100	4879	100	1198	100	6145	100

Tabel 26: Verwijzers per leeftijd bij begin van de behandeling of begeleiding

	2023				2022				2021				2020			
	Min.	Gem.	Max.	Stdev	Min.	Gem.	Max.	Stdev	Min.	Gem.	Max.	Stdev	Min.	Gem.	Max.	Stdev
Zelf	12	35,5	66	9,6	15	34,8	71	9,0	15	34,8	70	8,8	14	34,2	70	8,9
Familie	13	28,1	75	10,1	13	26,4	59	9,6	13	29,6	74	10,0	13	26,7	59	9,5
Vriend	16	33,3	63	9,3	14	32,7	59	9,8	16	32,6	67	10,0	16	33,9	58	8,9
Huisarts	13	34,0	63	10,8	15	33,0	63	9,7	14	34,2	72	10,1	15	32,0	59	8,5
Verslaafdenzorg	13	33,8	63	8,9	12	33,6	61	8,9	12	33,3	64	8,3	13	32,7	58	8,5
Ziekenhuis	14	32,8	70	10,0	14	33,5	74	9,9	15	34,1	66	9,4	15	33,3	57	8,9
Med-Psych-Soc	12	32,9	66	11,3	12	33,0	67	11,2	14	32,9	60	10,2	12	32,6	67	10,5
Justitie	12	32,4	76	10,4	12	31,9	67	10,2	13	31,0	73	9,5	14	30,9	65	9,9
Andere	13	29,4	59	12,5	13	27,8	56	11,9	14	30,4	60	11,5	14	30,0	56	10,5

Bijlage 2 – evolutie cijfers 2016-2023

Tabel 27: Geslacht

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Man	4641	78,1	4961	80,3	79,8	80,0	80,7	81,9	82,8	83,2
Vrouw	1299	21,9	1216	19,7	20,2	20,0	19,3	18,1	17,2	16,8
Totaal	5940	100	6177	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 28: Gemiddelde leeftijd bij start behandeling of begeleiding per geslacht

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Man	33,7	33,0	33,1	32,4	31,9	31,0	30,5	30,1
Vrouw	32,8	32,7	33,2	32,4	31,8	31,1	30,1	29,7
Gemiddeld	35,5	32,9	33,1	32,4	31,9	31,0	30,4	30,0

Tabel 29: Modaliteit (instromers vs. nieuwkomers)

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Terugkomers	4298	70,6	4362	69,8	68,6	66,7	66,6	67,8	64,5	65,7
Instromers	1670	27,4	1816	29,1	30,2	31,7	30,1	31,1	34,2	33,4
Onbekend	118	1,9	70	1,1	1,2	1,6	3,3	1,0	1,3	0,9
Totaal	6086	100	6248	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 30: Gemiddelde leeftijd bij start behandeling of begeleiding per modaliteit

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Terugkomers	35,3	34,5	34,5	34,1	33,6	32,7	32,2	31,9
Instromers	29,1	29,0	29,7	28,6	28,0	27,2	27,1	26,3
Totaal	33,5	32,9	33,1	32,4	31,9	31,0	30,4	30,0

Tabel 31: Leefsituatie -> met wie?

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Alleen	1944	37,3	1829	34,9	36,0	35,0	33,5	30,0	28,0	31,6
Bij partner	1311	25,1	1456	27,7	29,5	28,0	27,2	26,7	26,5	26,8
Bij ouders	1231	23,6	1305	24,9	22,3	25,4	27,7	28,7	31,0	28,7
Bij familie	328	6,3	284	5,4	5,9	5,1	3,8	4,2	4,6	4,6
Bij vrienden	332	6,4	333	6,3	5,7	6,1	7,2	9,8	9,5	7,0
Andere	71	1,4	40	0,8	0,7	0,5	0,6	0,5	0,4	1,2
Totaal	5217	100	5247	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 32: leefsituatie -> waar? (verblijfplaats)

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Vaste verblijfplaats	4843	81,0	4935	80,1	81,5	79,9	80,6	80,3	79,4	79,0
Wisselend	379	6,3	410	6,7	6,4	6,7	7,3	8,3	9,2	8,8
Op Straat	164	2,7	153	2,5	2,2	3,2	2,9	2,3	2,0	1,9
Instelling	374	6,3	452	7,3	6,7	6,9	5,8	6,2	6,4	7,7
Gevangenis	171	2,9	174	2,8	2,6	2,8	2,9	2,7	2,9	2,4
Ander type	51	0,9	40	0,6	0,5	0,4	0,5	0,2	0,0	0,0
Totaal	5982	100	6164	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 33: Opleiding

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Geen	88	1,8	109	2,1	1,4	1,9	1,6	1,4	1,5	1,5
Basisonderwijs	1588	32,7	1573	31,0	31,6	33,6	35,4	37,4	43,7	44,8
Secundair onderwijs	2656	54,7	2932	57,8	56,9	55,7	54,9	54,1	48,2	46,0
Hoger / Universitair	462	9,5	428	8,4	8,8	8,6	7,9	6,9	6,4	5,9
Andere	65	1,3	34	0,7	1,2	0,2	0,1	0,2	0,2	1,8
Totaal	4859	100	5076	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 34: Arbeidssituatie

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Regelmatig werk	1936	33,4	2025	34,0	36,1	30,6	35,3	30,3	26,8	28,6
Occasioneel werk	114	2,0	119	2,0	1,8	1,8	1,5	2,5	2,1	2,2
Werkloos	1395	24,1	1439	24,2	26,5	28,4	27,2	28,6	29,9	31,9
Student / Opleiding	493	8,5	600	10,1	7,7	9,5	10,8	12,0	14,1	13,2
Arbeidsongeschikt	1743	30,1	1686	28,3	26,3	28,3	24,3	25,2	22,9	22,9
Huisvrouw / man	7	0,1	6	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2
Pensioen	18	0,3	13	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Andere	92	1,6	70	1,2	1,3	1,1	0,5	1,1	0,7	0,9
Totaal	5798	100,0	5958	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 35: Bron van inkomsten

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Beroepsinkomen	1994	34,5	2112	35,5	36,4	32,0	32,7	32,1	30,5	29,2
Werkloosheidsuitkering	477	8,3	477	8,0	10,1	11,1	9,3	10,1	11,7	11,9
Studiebeurs	6	0,1	8	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2
Ziekte uitkering	1779	30,8	1745	29,3	27,7	27,4	28,1	26,0	24,9	24,7
Leefloon OCMW	566	9,8	599	10,1	10,6	11,8	11,0	10,2	10,1	11,4
Kinderbijslag	25	0,4	47	0,8	0,7	1,4	1,7	1,1	1,0	1,6
Pensioen	27	0,5	21	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Geen inkomsten	851	14,7	893	15,0	13,5	15,4	16,3	19,4	20,9	19,6
Andere	56	1,0	53	0,9	0,7	0,5	0,5	0,6	0,7	1,3
Totaal	5781	100	5955	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 36: Voornaamste product

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Opiaat	19	0,3	46	0,7	1,7	0,6	0,8	0,7	0,5	0,7
Heroïne	604	10,4	701	11,4	13,5	14,0	13,5	14,2	14,6	16,8
Methadon	31	0,5	51	0,8	0,3	0,2	0,6	0,4	0,3	0,3
Buprenorfine	10	0,2	20	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Fentanyl	5	0,1	7	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Ander opiaat	41	0,7	30	0,5	0,4	1,8	1,7	1,4	1,3	0,9
OPIATEN	710	12,2	855	13,9	16,2	16,8	16,7	16,9	16,9	19,0
Cocaïne	640	11,0	748	12,2	11,9	11,3	11,4	10,6	10,1	7,9
Cocaïne poeder	603	10,4	596	9,7	9,5	9,4	9,7	12,2	12,1	12,9
Crack	359	6,2	410	6,7	6,2	5,7	5,8	1,1	1,1	0,9
Andere cocaïne	2	0,0	4	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1
COCAÏNE	1604	27,6	1758	28,6	27,6	26,6	27,0	23,9	23,5	21,9
Stimulantia	38	0,7	17	0,3	0,2	0,2	0,4	0,3	0,4	0,3
Amfetamine	666	11,4	715	11,6	13,3	14,2	13,1	13,6	13,3	13,2
Methamfetamine	12	0,2	18	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0
MDMA	23	0,4	15	0,2	0,3	0,3	0,4	0,7	0,5	0,4
Mefedrone	114	2,0	121	2,0	1,0	0,5	0,4	0,1	0,2	0,2
Andere stimulantia	45	0,8	13	0,2	0,4	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1
AMFETAMINE	898	15,4	899	14,6	15,4	15,7	14,7	15,0	14,7	14,2
Hypnotica Sedativa	6	0,1	12	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1
Benzodiazepine	45	0,8	56	0,9	1,0	1,0	1,0	0,6	0,7	1,0
GHB	110	1,9	88	1,4	1,7	1,9	1,0	1,6	2,0	2,1
Ander hypnoticum	0	0,0	5	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
HYPNOTICA	161	2,8	161	2,6	2,7	3,0	2,3	2,4	2,9	3,2
Hallucinogenen	0	0,0	3	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
LSD	1	0,0	1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Ketamine	270	4,6	195	3,2	2,5	2,3	1,1	1,1	0,9	0,4
Andere hallucinog.	3	0,1	0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
HALLUCINOGENEN	274	4,7	199	3,2	2,7	2,5	1,3	1,2	1,0	0,5
SNUIFMIDDELEN	5	0,1	8	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Cannabis	1195	20,5	1331	21,7	20,0	20,2	20,5	23,7	22,3	20,1
Marihuana	473	8,1	512	8,3	7,7	7,6	10,2	8,4	11,7	14,9
Hasj	19	0,3	11	0,2	0,1	0,1	0,4	0,3	0,4	0,5
Andere cannabis	1	0,0	3	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
CANNABIS	1688	29,0	1857	30,2	27,8	27,9	31,1	32,4	34,5	35,6
ALCOHOL	466	8,0	391	6,4	7,3	6,9	6,0	6,8	6,0	5,4
ANDERE	13	0,2	11	0,2	0,2	0,4	0,9	1,2	0,4	0,2
Totaal	5819	100	6139	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 37: Gemiddelde gebruiksduur in jaren per productgroep

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Opiaten	17,4	14,9	15,2	14,5	14,6	14,1	13,7	12,3
Cocaïne	12,9	12,5	12,1	11,5	11,6	10,6	10,5	10,5
Amfetamine	15,1	15,1	15,2	15,2	15,0	13,4	13,8	13,1
Hypnotica	12,3	12,0	12,5	12,9	12,0	8,8	9,4	10,2
Cannabis	12,6	11,8	11,7	11,2	11,0	9,9	9,4	9,5
Alcohol	21,5	21,5	20,4	19,6	20,5	19,1	19,1	17,3
Gemiddeld totaal	15,3	14,6	14,5	14,15	14,11	12,65	12,65	12,15

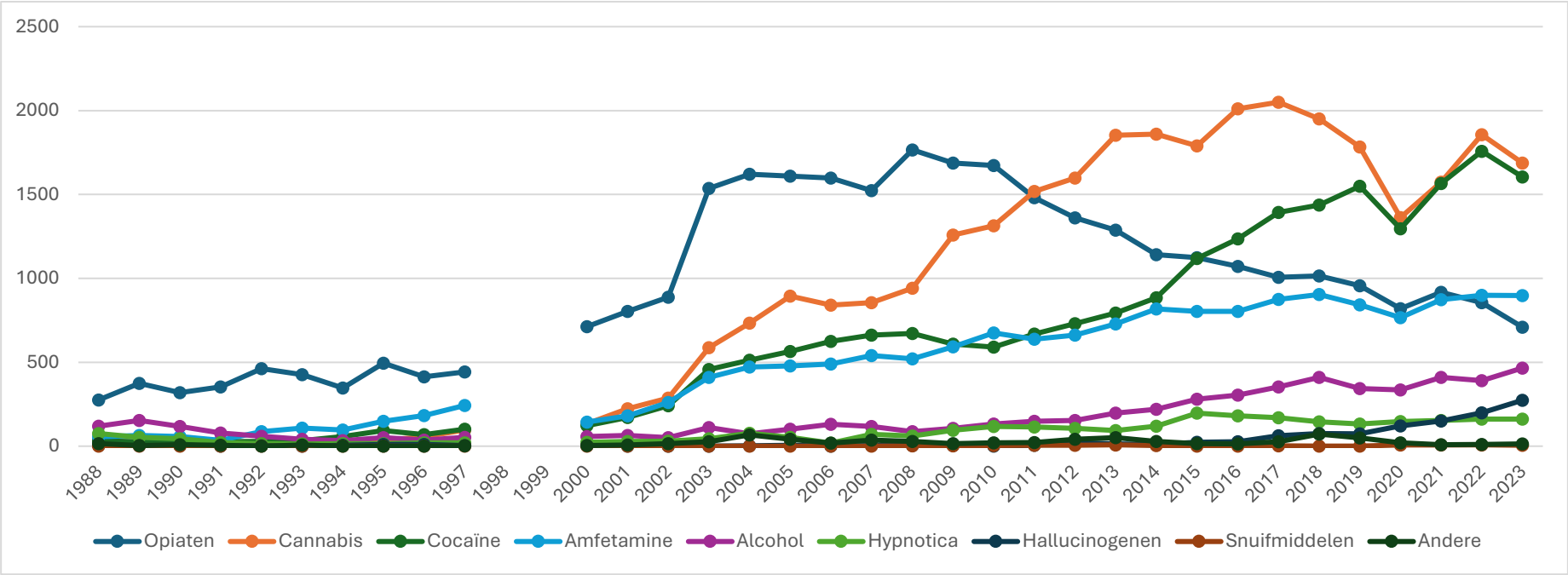
Tabel 38: Gemiddelde gebruiksduur in jaren per productgroep bij instromers

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Opiaten	10,7	7,0	10,1	9,4	11,5	9,0	8,8	6,6
Cocaïne	10,4	9,7	10	10,2	9,3	8,8	9,1	8,3
Amfetamine	9,8	11,6	11,5	12,5	12,2	9,8	11,7	11,3
Hypnotica	7,5	7,7	10,7	9,3	7,8	9,0	5,6	9,4
Cannabis	10,2	9,6	10,2	9,2	8,7	7,7	7,8	7,7
Alcohol	19,2	19,3	18,1	17,7	19,6	17,0	19,2	17,8

Tabel 39: Gebruikswijze

	2023		2022		2021	2020	2019	2018	2017	2016
	n	%	n	%	%	%	%	%	%	%
Injecteren	259	4,8	272	4,7	5,3	5,3	8,0	6	6	7
Inhaleren	2393	44,3	2745	47,6	46,2	46,4	48,7	50	52	54
Oraal	778	14,4	775	13,4	14,3	14,0	11,4	14	12	11
Snuiven	1924	35,6	1953	33,8	33,6	33,6	31,3	29	29	27
Andere	47	0,9	27	0,5	0,6	0,7	0,5	0,2	0,4	1
Totaal	5401	100	5772	100	100	100	100	100	100	100

Evolutie voornaamste product 1988-2023

Ontbrekend: 1998 en 1999